

1646

Handwritten signature or name

ΤΑΙΣ ΚΥΡΙΑΙΣ ΚΟΜΗΣΑΙΣ
 ΕΛΕΝΗ, ΣΥΓΟΥΡΩ, ΜΑΚΡΗ,
 ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ, ΚΟΜΟΥΤΩ, ΜΕΣΣΑΛΑ,
 ΚΑΙ
 ΒΕΤΙΝΗ, ΣΟΛΟΜΩ, ΚΥΒΕΤΩ,
 ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΙΑΣ
 ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ
 ΤΟ ΠΟΝΗΜΑΤΙΟΝ ΤΟΔΕ
 ΠΡΟΣΦΩΝΕΙΤΑΙ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟΝ
 ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
 ΑΘΗΝΩΝ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΕΘΝΙΚΟΥ ΦΡΟΝΗΜΑΤΟΣ
ΤΩΝ
ΖΑΚΥΝΘΙΩΝ.

ΛΟΓΟΣ ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ

Υπό
Π. ΧΙΣΤΟΥ

Κατά τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητευομένων
Ἐν τῷ Ἐκπαιδευτηρίῳ αὐτοῦ
Τῇ 11 Ἰουλίου 1850.

Φίλοι μου!

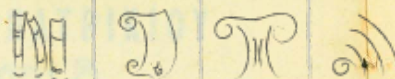
ΕΛΛΗΝΙΚΗ εὐφυΐα, Ἑλληνικὴ ψυχὴ, ἐνυπάρχει καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς οἰκούντας τὴν νῆσον Ζάκυνθον, τῆς ὁποίας τὸ ἡλιογαϊδεύτον κλίμα, τὸ μυρτοστόλιστον καὶ ἀνθοφόρον ἔδαφος, καὶ ὁ αἶθριος καὶ καθαρὸς οὐρανὸς δεικνύουσι διαπρεπεστέραν τῶν ἐν Μεσογείῳ συναδελφῶν τῆς ἀλλογενεῖς ὅμως περιγητῆται ἐπιπολαίως ἐρευνῶντες τὰ πράγματα διαφόρων χωρῶν, καὶ ἐκφραζόμενοι μετὰ κακίας περὶ αὐτῶν, ἐστιγμάτησαν καὶ ταύτης τοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους οἰκήτορας, ὅτι ἀδιαφοροῦντες εἰς τὰς ἐθνικὰς συμπράξεις καὶ τὴν διανοητικὴν καλλιέργειαν, δὲν παρεστάθησαν ποτὲ μὲ τὸ μεγαλεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ φρονήματος. Ἀλλὰ διὰ τὴν γεωγραφικὴν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΑΙ Ι 2. Φ 2. 0018

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

θεσιν τῆς νήσου, καὶ τὸ ὀρθόδοξον καὶ συγγενές τῶν
 Ζακυνθίων μετὰ τῶν ὁμοφύλων, ὁ ἐθνικός χαρακτήρ,
 καὶ πᾶσα ἐπιχειρήσις καὶ τὸ μεγαλόφρον τοῦ Ἑλληνι-
 κοῦ πνεύματος ἐνεφάνησαν, καὶ δεικνύονται ἀμετάβλη-
 τα στεραϊά. Εἰς τοῦτο δὲ μάρτυς ἡ ἱστορία, καὶ αὐτὰ
 τὰ πράγματα. Διὸ ἵνα ἐξελέγχωμεν τοιαύτας ψευδολο-
 γίας, παρ' ἡμῶν ἀπαιτεῖται ἀνάπτυξις ἐθνικὴ καὶ πνευ-
 ματικὴ καλλιέργεια, δι' ἧς ἐχαρακτήρισθη ὁ νοῦς τοῦ
 Ἕλληνοσ ἰσχυρότερος ὄλων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐσχημάτισε
 τὸν πολιτισμὸν τῆς ἀρχαιότητος. Τοιαύτη δὲ παρίστα-
 ται ἀπὸ ἐσᾶς φίλτατα τέκνα, ἐνώπιον τῆς λογίου ταύ-
 τῆς ὁμηγύρεως, ἧτις ἐκτιμᾷ τὴν ἰσχὺν τοῦ Ἑλληνικοῦ
 πνεύματός σας εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν συγγραμμάτων
 τῶν ἀθανάτων προγόνων μας· διότι τί ἀρμοδιώτερον, τί
 πρεπωδέστερον, τί ἀναγκαιότερον εἰς Ζακύνθιον νεολαίαν,
 ἢ ἡ ἀνάπτυξις εἰς τὰ συγγράμματα τῶν προγόνων, καὶ
 καὶ ἡ ἀσκήσις αὐτῆς εἰς τὴν γλώσσαν καὶ τὰ ἦθη
 τῶν προπατόρων; Ἐθνικὸν στοιχεῖον δὲν ἔλλειψε ποτὲ
 ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ τούτου ἐδάφους. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἐλευ-
 θερίᾳ, καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τῶν μέσων καὶ νέων αἰώνων
 δουλείᾳ καὶ ἐν τῇ σημερινῇ παλιγγενεσίᾳ τοῦ ἔθνους, ὁ
 Ζακύνθιος δεικνύεται Ἕλληνα τῇ ψυχῇ καὶ τῇ καρδίᾳ καὶ
 τῇ γλώσσῃ, καὶ τῷ ἔργῳ, εἰς ὅλας τὰς ἐποχάς, εἰς
 ὅλας τὰς ἐθνικὰς περιπτώσεις. Τοιοῦτο εἶναι τὸ ἐπι-
 χεῖρημα τοῦ παρόντος λόγου μου, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν
 ἐκθεσιν ἐξετοῦμαι, Κύριοι, τὴν προσοχὴν σας.

Δὲν ἀνατρέχω, ὦ λόγοι, ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς μυ-
 θολογικούς ἢ εἰς μυθιστορικούς αἰῶνας, ἵνα ἀνασκάψω
 ἀρχαίας οἰκογενείας, ἴσως καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἀρχαίων θεῶν
 καὶ ἡμιθέων, ὅπως εὕρω τὴν κοινὴν καταγωγὴν τῶν
 Ζακυνθίων μετὰ τῶν λοιπῶν λαῶν τῆς Ἑλλάδος. Αἱ τοι-
 αῦται ἀνιχνεύσεις δεικνύουσι πολυμαθείας καὶ λεπτολό-
 γους ἀγχινοίας μᾶλλον, ἢ βασίμους ἀποδείξεις, παρεχούσας
 ἐπωφελῆ βαρύτητα εἰς τὰς ἐθνικὰς προόδους· λαοὶ καταγό-
 μενοὶ ἀπὸ ἐνδόξου φυλάς, λαμπρὰ ἔθνη μεταναστεύοντα ἢ
 κατακτώμενα, παρημέλησαν καὶ ἐξήλειψαν τὸ ἐθνικὸν σοι-

χεῖον. Ὁ σημερινὸς Αἰγύπτιος Φιλᾶχ γινώσκει πᾶν ἄλ-
 λο τι μᾶλλον, ἢ ὅτι εἶναι ἀπόγονος τῶν διασῆμων ἡ-
 γεμονευθέντων ὑπὸ τοῦ Σεσώστριδος· ὁ δὲ νῦν Βαβυλώ-
 νιος οὔτε κἀν σύρη τὴν προσοχὴν του εἰς τὸ ἀρχαιότα-
 τον μνημεῖον, τὸ μαρτυροῦν τὴν σοφίαν τῶν προγό-
 νων του. Ἡ συμμετοχὴ ἐνὸς λαοῦ εἰς τὰς κοινὰς ἐπι-
 χειρήσεις τῶν ὁμοφύλων, ἢ ταυτότης τοῦ θρησκευτικοῦ
 φρονήματος, καὶ τὰ αὐτὰ ἐνδείγματα τῆς νοητικῆς ἀ-
 ναπτύξεως, ὄχι κατώτερα τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τοῦ ἔ-
 θνους, αὐτὰ μόνον δύνανται νὰ ἐξηγήσωσι, ἐὰν ὁ Ζακύν-
 θιος ἐφρόνει καὶ ἔπρατεν, ὡς ὁ ἐνδοξὸς ὁμογενής. Ἄς
 ἴδωμεν λοιπὸν αὐτὸν πῶς ἐπροσφέρθη εἰς τὰς κοινὰς
 ἐπιχειρήσεις τοῦ ἔθνους πῶς φρονεῖ εἰς τὰς ὑπὲρ τοῦ
 υπερτάτου ὄντος ἰδέας καὶ ποῖα ἐνδείγματα πνευματι-
 κῆς καὶ τεχνικῆς ἀναπτύξεως ἐκτίθησι μετὰ τῶν
 ὁμογενῶν.

Αἱ κοινὰ ἐπιχειρήσεις δεικνύουσι κοινὴν τὴν συμπά-
 θειαν, καὶ τὸ φρόνημα ὄλων τῶν μέλων τινὸς ἔθνους
 ὡς οἰκογενεῖα τις δοξάζεται ἢ ἀδοξεῖ, χαίρεται ἢ λυ-
 πεῖται εἰς τὴν δόξαν ἢ ἀδοξίαν, χαρὰν ἢ θλίψιν ἐνὸς
 μέλους τῆς. Πάσχει ἢ κοινὴ πατρίς, συμπάσχουσι ὅλοι
 οἱ λαοί· δοξάζεται καὶ ἀριστεύει ἐκείνη, εὐκλείζονται
 καὶ διαπρέπουσι οὔτοι. Ὁ λαὸς λοιπὸν τῆς Ζακύνθου
 ἐδοξάσθη συνέπαθε, καὶ συνεμερίσθη κλέος καὶ ἀδοξίαν
 τῆς κοινῆς πατρίδος.

Ἀλλὰ διὰ μὲν τὴν μικρότητα τῆς νήσου δὲν ἠδύ-
 νατο οὗτος ποτὲ νὰ λάβῃ ἡπειροτικὴν ὑπεροχὴν Σπαρ-
 τιάτου ἢ Θυβαίου· διὰ δὲ τὸ ἀργυλῶδες αὐτῆς ἔδαφος,
 πὸ ὁποῖον ἀπῆται ἀκαταπάστως τὸν φιλεργὸν αὐτοῦ
 βραχίονα, δὲν ἀνέπτυξε ναυτικὴν ἡγεμονίαν Ἀθηναίου,
 ἢ ἐπιβροχὴν Κερκυραίου. Παρέχουσα ὅμως αὕτη ἀφθονα
 τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὸ ὑποφιλεργείας εὐγονον, ἠδύνατο νὰ
 τρέφῃ ἐπίσημον πολυανθρωπίαν, ὡς τὸ εἶδειξάν αἱ ἐν
 Ἰσπανίᾳ Κρήτῃ καὶ Σάμῳ ἀποικίαι αὐτῆς. Διὸ καθίσα-
 το οὗτος ὄχι μόνον ἰσχυρὸς κατὰ πάσης προσβολῆς ὑ-
 περοχόντος Ἑλληνικοῦ κράτους ἀλλὰ καὶ ὡς σύμμα-

ΙΑΚΩΒΑΓΓΕΙΟΥ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

χος συνέπλεε, και συνεστράτευε μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἠρωϊκῶν, και τῶν περσικῶν χρόνων, καταδιωχομένου τοῦ βαρβάρου. Ἐάν λοιπὸν δὲν δεικνύεται ἡγεμὼν και ὑπέροχος εἰς τὰ Ἑλληνικὰ κράτη, δὲν κλίνει ὁμως εὐκόλως τὸν αὐχένα εἰς ὑποδούλωσιν, ὡς ὁ γείτων Κεφαλλῆν ἢ ὁ ἀποτέρω Αἰγινήτης ἢ Μιτηληναῖος ἐπὶ τοῦ Πελοποννησιακοῦ· και ἔάν ἐνίοτε προσκαιρῶς ὑποκύπτῃ εἰς τὴν ὑπερίσχησιν τοῦ ἐχθροῦ, εὐθὺς ἀναλαμβάνει τὰ ὄπλα και ἀνακτᾷ τὴν αὐτονομίαν. Οὕτως δὲ αὐτόνομος σύμμαχος και ὄχι ὑπόδουλος ἀκολουθεῖ τὰ ὑπερίσχοντα κράτη· ἀνθίσταται και χύνει ἀφειδῶς τὸ αἷμά του καθ' ὅποιουδήποτε ἰσχυροῦ, προστατεύει πρόσφυγας εἰς τὴν πατρίδα του, και διωκομένους ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν. Μετέχων δὲ τῆς Αἰτολικῆς συμμαχίας ἀγωνίζεται κατὰ τῆς δουλώσεως τῆς Ἑλλάδος παρὰ τῶν Ῥωμαίων. Πεντάκις αὐτὸς ὑποδουλοῦται, και πεντάκις ἐπαναστατεῖ κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Ἰποχωρῶν δὲ τέλος εἰς αὐτοὺς μετὰ πολυῶδνον σφραγὴν, στενάζει, και συμπενθεῖ τὸν ζυγὸν ὅλης τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἡ πολιτικὴ λοιπὸν πλάστιγξ τῶν ἀρχαίων ἐπικρατειῶν τῆς Ἑλλάδος βαρύνεται ὑπὸ τῶν Ζακυνθίων εἰς συμμαχίας τῶν ἀναδεικνυομένων ἡγεμόνων ἢ προστατευόντων τὴν Ἑλληνικὴν αὐτονομίαν. Τὸ ὀπλιτικόν του χρησιμεύει εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις των, και ἡ διατήρησις τῆς αὐτονομίας εἶναι ὁ μόνος σκοπὸς του. Τοιοῦτος φαίνεται ὁ Ζακύνθιος εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος.

Ἐρχεται δὲ ὁ χρόνος ὅτε ὑποδουλοῦται ἡ Ἑλλάς και ἀπόλεται πᾶσα δόξα αὐτῆς. Ἄλλ' αἱ τύχαι τῶν λαῶν τῆς δὲν παύουσι εἰς οὐδένα σχεδὸν αἰῶνα νὰ φαίνωνται εἰς τὴν ὄψιν τοῦ κόσμου, ὡς ἄλλου ἔθνους, τὸ ὅποιον ὑποδουλωθὲν χανοῦται, μαραινεται και ἀποθνήσκει, μόνον ἀνθυμητήρια ἀφίμων ζωῆς τὰ ἐρείπια τῶν μνημείων του. Ὀλοκληρία μεγάλων συμβαμάτων εἰς τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ σειράν ὄλων τῶν ἐποχῶν σχεδὸν ἔφερον εἰς αὐτὴν περιπτώσεις μεταβλοῦσας ἀδιακόπως πολιτικὴν κατάστασιν, και προαγγαίως προσημαίνον μὲν

ἀλλὰ σημαντικὴν και εὐμετάβολον ἀτυχίαν ἢ ἀνεσιν τῶν πολυπαθῶν λαῶν τῆς. Ὅθεν θέατρον τοῦ πολέμου καθίσταται. Ἄπαντα δὲ τὰ ἐξ αὐτοῦ δεινὰ ἐπιπίπτουσιν αὐτῆς ὅταν οἱ Σπουδαῖροι τῆς Ῥώμης ἀντιμάχωνται, ὅταν αἱ νομαδικαὶ ὄρδαι τῆς Ἀσίας και τῶν ἀνατολικοβορείων τῆς Εὐρώπης εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν· ὅταν τὰ στήθη τῶν Εὐρωπαίων ὑπὸ θρησκευτικοῦ φρονήματος ἐξορμῶσι κατὰ τῶν φανατιῶντων ἀράδων· ὅταν τέλος διὰ θαλασσοκρατίαν ἢ κατακτήσεις, διαμάχωνται σκληρῶς οἱ Εὐρωπαῖοι τοὺς Τούρκους.

Ἡ Ζακύνθος λοιπὸν Ἑλληνικὸς τόπος ὑποφέρει ἐπὶ τῆς δουλείας τὰς αὐτὰς τύχας και μεταβολὰς τοῦ ἔθνους. Κειμένη ἀπέναντι τῆς Πελοποννήσου εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ Ἰονίου Πελάγους, ὑπέστη τὰς ἐξορμήσεις παντὸς ἐξ ἀνατολῶν και δύσεως δορυκτῆτορος. Τὰς θύρας τῆς μεσημβρινοδυτικῆς Ἑλλάδος κατέχουσα μᾶλλον πάσης ἄλλης δυτικῆς νήσου γειτονεύουσα τὸ Αἰγαῖον, καθίσταται ὀρμητήριον παντὸς Εὐρωπαίου ἢ Ἀσιανοῦ, ἐπιχειροῦντος κατακτήσεις εἰς τὰ μεσημβρινοανατολικά τῆς Μεσογείου και ἐπισύρεται τὰ ὄπλα του. Διὸ ὑπόκειται εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους δορυκτησίας τῶν ἐξορμούντων κατὰ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Γότθος, ὁ Σταυροφόρος, ὁ Γαλάτης, ὁ Νεαπολίτης, ὁ Καταλάνος, και τέλος αὐτὸς ὁ Τούρκος φέρουσι κατ' αὐτῆς ὄλοι ὄπλα, και τροχοῦσι τὸ ξίφος εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ ἀτυχοῦς οἰκήτορος. Πίπτει ὑπὸ τὸ δόρυ των αὐτὸς, δέχεται και μεταβάλλει ἀδιακόπως νέους κυρίους· καταστρέφεται ἡ πόλις του, συλλῶνται τὰ ἱερά, δένεται μετὰ τὰς ἀλύσσους τοῦ βαρβάρου κρουραγεῖται, και ῥίπτονται τὰ μέλη του εἰς τὴν θάλασσαν· διασώζεται ἐνίοτε εἰς τὰ πλοῖα και εἰς τὰς ἐν Ἑλλάδι ἐγκτήσεις τοῦ ἀλλοδόξου χριστιανοῦ, διὰ νὰ ἀποφύγῃ τὴν μάχαιραν τοῦ ἀπίστου, και μὴ ἐγκαταλείπων τὸ μῆμα τῶν πατέρων, ὑποκείμενος εἰς ἀλλοδόξου χριστιανοῦ, ἐπιστρέφει εἰς τὴν νῆσον του.

Εἰς ὅλα δὲ τὰ δεινὰ ταῦτα ἀντέχει ὁ Ζακύνθιος ὡς ἅπας ὁμογενὴς κυβερνώμενος ὑπὸ τοῦ χριστιανοῦ μὲν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

ἀλλ' ἀλλοδόξου Βενετοῦ, καὶ ἔχων ὅλα τὰ πολιτικὰ συστήματα τῆς κυριάρχου πόλεως, διατηρεῖ ἀπαράβιαστον τὸ ὀρθόδοξον δόγμα καὶ λαλῶν τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων, οὐδέποτε ἀφίνει νὰ ἐξακολουθῶσιν οἱ ἔθνικοὶ χαρακτῆρες· ἀλλ' ἀδιακόπως διακρινόμενος ὡς Ἕλληνας θεωρεῖ τὸν κυριάρχην Ἰταλὸν ὡς ξένον κάτοχον τῆς γῆς τῶν γενεθλίων του. Ἐνῶ δὲ οὗτος τὸν διαφυλάττει ἐκ τῆς μαχαίρας τοῦ Μωαμεθανοῦ καὶ δι' ἀγαθοεργειῶν τινῶν, μετριάζει τὰς σκληρότητας τῆς ὑποδουλώσεως, ὁ Ζακύνθιος βλέπων αὐτὸν ἀντιπράττοντα εἰς τὸν ἔθνησμόν του, ἐπιβουλευόντα τὴν θρησκείαν, ἐξορίζοντα τὴν γλῶσσαν, καὶ εἰσάγοντα ὀλιγαρχικὰς ἀλαζονείας εἰς τὴν προνομιοῦχον τότε κλάσιν τοῦ ἀρχοντολογίου, στεραίων μὲνε πάντοτε εἰς τὰ πάτρια δόγματα, καὶ ὑπὲρ τούτων διακινδυνεύει ἐνίοτε καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ κυριάρχου· διότι Εὐρωπαῖος μὲν καὶ οὗτος ἀλλ' ὄχι ἀγέρωχος δυτικὸς· χριστιανὸς ἀντίπαλος τοῦ Κορανίου, ἀλλ' ὄχι παπολάτρης· λαλῶν διεφθαρμένος τὴν προγονικὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ μὴ καταδεχόμενος νὰ καταστήσῃ κοινὴν ἐκείνην τοῦ κυρίου, δὲν ἠδύνατο νὰ συμμορφώσῃ τὰ ἔθνικὰ στοιχεῖα μετὰ τοῦ ἡγεμῶνος.

Μεσότηειχον λοιπὸν στεραϊότατον διεχώριζε πάντοτε ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γῇ ταύτῃ τὸν ἄρχοντα καὶ ἀρχόμενον φιλιώσις μετ' αὐτοῦ καὶ ὁμόνοια δὲν ὑπῆρχε· ἐχθρὸς ἄσπονδος ἐνομιζέτο ὁ ἄρχων, καὶ ὡς ξένος δι' ἰσχυροτέρου δικαιώματος κατέχων τὸν τόπον του, τὴν γῆν τῆς γεννησέως του. Ἐκλινε μὲν ὁ Ζακύνθιος εἰς αὐτὸν τὸν αὐχένα, ὑπέφερε τὰ δεινὰ τῆς ἰσχύος, συνηγωνίζετο μετ' αὐτοῦ κατὰ τοῦ ἀντιπάλου, ἠκολούθει τὴν τύχην του· οὐδέποτε ὅμως συνεχωνεύθη μετὰ τοῦ ἡγεμῶνος αὐτοῦ ἢ ἐβαπτίσθη μὲ τὸ ἔθνικὸν ὄνομα ἐκείνου. Ἕλληνας πάντοτε κατεγράφετο εἰς τὰ ἀποδεικτικὰ τῶν πράξεων, καὶ ὀρθόδοξος εἰς τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς διακρίνετο. Ἐνῶ δὲ ὁ λέων τῆς πολιτείας τοῦ Ἁγίου Μάρκου σκεπάζει αὐτὸν με τὰς πτέρυγας, καὶ μεταχειρίζεται τοῦλάχιστον κυβέρνησιν ἔννομον, δὲν ἀδικοῦται εἰς τὰ δεινὰ

τοῦ ὁμοεθνοῦς. Συνδεόμενος διὰ τῶν ἔθνικῶν συμπαθειῶν, ἐπιβουλεύει ζωὴν, καὶ θυσιάζει περιουσίαν, διὰ νὰ τὸν ἐλαφρύνῃ, παραμυθῆσῃ καὶ σώσῃ. Ὅσακις δὲ ὁ κυριάρχης Βενετὸς πολεμεῖ τοὺς ἀπίστους, ἢ οἱ ὁμογενεῖς δοῦνται τὰ ὅπλα, διὰ νὰ ἀποδιώξωσι τὸν τύραννον, οὗτος αὐθορμήτως ἐξέρχεται εἰς τὰς μάχας, συναγωνίζεται μετὰ τοῦ ἡγεμῶνος καὶ μαχόμενος ἀριστεύει, καὶ βραβεύεται ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ἅπας ὑπῆκοος. Ἡ ἱστορία τῶν Βενετῶν ἐπὶ τῶν παρελθουσῶν ἑκατονταετηρίδων, καὶ τὰ ἐγγραφα τῶν τότε διαμαχομένων μαρτυροῦσι τὰς θυσίας τῶν Ζακυνθίων εἰς Κύπρον, Κρήτην, Πελοπόννησον, Λευκάδα, Ἀθήνας. Ὅταν πρότερον οἱ στρατηγοὶ Βενετοὶ, καὶ ἔπειτα ὁ Πελοποννησιακὸς Μωροζίνης, ὁ ἀποθανὼν εἰς Ναύπλιον ἐστεμμένος τὸ δουρικὸν πέταλον, χέουσι τὸ αἷμα των ἀφειδῶς κατὰ τῶν ἀπίστων, προστατεύοντες τὴν μεσημβρινοδυτικὴν Εὐρώπην ἀπὸ τὴν ἀγερωχίαν τῶν Ὀσμανλίδων, καὶ ἀπομακρύνουσι διὰ χρόνους τινὰς τὴν μάχαιραν τοῦ ἀγαρνοῦ τὴν ὁποίαν μαινόμενος οὗτος διὰ τῶν καταστροφῶν του, ἤθελεν ἐπιφέρει εἰς τὰ στήθη τοῦ ταλαιπώρου Ἕλληνος.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία θέλει ἐξοδεύσει ὑπὲρ τὴν μίαν σελίδα ἐκδίδουσα εἰς φῶς τὰ ἀνδραγαθήματα τοῦ Δελῆ Κωνσταντῆ τοῦ Πονταμόλου, τοῦ Ζωλότα καὶ Μελισσηνοῦ· τὰς ἐκδουλεύσεις τοῦ Μοκενίγου, τὰς θυσίας τῶν σφαγιασθέντων εἰς Ἡλιδα ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν 1710, τὰς συμπαθείας τῶν οἰκητόρων πρὸς τοὺς διαμεινάντας πρόσφυγας μετ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν, τὰς δεήσεις τοῦ προσκυτέρου Κανδιάνου Ρώμα πρὸς τὸν ἑκτακτον ἀποσταλθέντα βενετὸν ἰνκουίζτορα ὑπὲρ τῶν διωκομένων προσφύγων, οἵτινες ἔκτοτε μεινάντες Ζακυνθιομωραῖται ὠνομάσθησαν. Ἀφίνω δὲ ὁποῖον φρόνημα ὁ Ζακύνθιος ἀνέπτυξεν, ὅταν ἐκπτώτου γενόμενης τῆς πολιτείας τοῦ Ἁγίου Μάρκου, καὶ ἀδίκως θυσιασθείσης διὰ τὰ συμφέροντα ἐλευθεροφρόνως κατὰ τὸν ἑθνομίαν ἔθνος, ἀλλὰ κατακτητοῦ καὶ δεσποτικοῦ κυβερνήτου, διὰ τὰς παραδόξους ἐπιτυχίας μετ' ὀλοῦθος

ΙΑΚΩΒΑΚΡΕΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ἀνδρῶς, μετέβαλε συνεχῶς πολιτικὰς ὑπάρξεις. Μετέχων δὲ τῆς πρώτης συστάσεως Ἑλληνικῆς πολιτείας, καὶ εὐλογηθείσης ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, συνεισέφερον εἰς τὴν στεραίωσιν καὶ δόξαν αὐτῆς· καὶ συνέπραττον εἰς ἅπαν σχέδιον ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου, καὶ Ἠπείρου, ὑποκινούμενον ὑπὸ τῶν ἐδῶ μετανάστων ὀπλαρχηγῶν.

Δὲν δύναμαι ὅμως νὰ παραλείψω ὅτι ἐνῶ ἀπῆλause πᾶσαι πολιτικὴν ἀσφάλειαν, καὶ χαίρομενος τὴν ἰσότητά ἣτις ἀπαιτεῖται ἐμπροσθεν τοῦ νόμου, ὑπὸ τὴν αἰγίδα κραταίου ἔθνους, ἠδύνατο νὰ ἀδιαφορήσῃ εἰς τὸν τελευταῖον ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, ποτὲ δὲν ἐφάνη τοιοῦτος, ἀλλ' ἐταιριστῆς καὶ ἀποστόλος τῶν φιλικῶν ἀναδειχθεὶς ἀνεβρόφησε τὴν ἰδέαν τῆς ἐλευθερίας ὡς τὰ ἀνθη τὴν δρόσον· σκεπόμενος δὲ ὑπὸ τὸ αὐτὸ εὐσκόφυλλον ξύλον τοῦ Σταυροῦ τῆς πίστεως, ὄχι μόνον συνησθάνθη σφοδρῶς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ὁμογενοῦς ἐν τῇ πατρίδι συνεισφέρειν χρήματα καὶ πολεμοφόδια, περιθάλπων τοὺς πρόσφυγας, ἀλλὰ καὶ ὠνειροπόλοι Ἑλληνικὰς παμβασιλείας ἀπὸ Δουναβίου μέχρι Εὐφράτου καὶ ἔκλαιεν εἰς τὰς δεινοπαθείας τῶν ἀγωνιζομένων, καὶ γονικλιτῶς ἐπεκαλεῖτο μετὰ τῶν ἱερέων τὸν Ὑψιστον τὴν ἐνίσχυσιν. Ἐναντίον δὲ ὕλων τῶν προσπαθειῶν τῆς κυβερνήσεως πρὸς διατήρησιν τῆς οὐδετερότητος ἐξῆλθεν εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης, καὶ ἐπότισε μὲ τὸ αἷμα του τὴν δάφνην ἣτις ἐπλεξε τὸν εὐώδη στέφανον τῆς βασιλείας τοῦ Ἑλληνοῦ. Καὶ λαβὼν εἰς τὰ στήθη πληγὰς, ἀτίμητα μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς ἀνδρείας, καρτερόψυχος ἀποθνήσκει. Ἄγιον τὸ χῶμα τοῦ τάφου καὶ τούτων τῶν Ζακυνθίων τῶν θυσιασθέντων ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας, ὡς καὶ τῶν ἄλλων μαρτύρων, ὅσοι μνημονεύονται τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, ἣτις ἔγεινε τὸ κεφάλαιον τῆς ψυχικῆς σωτηρίας τοῦ Ἑλληνοῦ καὶ τῆς πολιτικῆς αὐτοῦ ἀναγεννήσεως. Παράδοξος σύμπτωσις καὶ μοναδική εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ αἱ δύο πρώται τοῦ ἀνθρωπισμοῦ πόλεις Ἰερουσαλὴμ, καὶ Ἀθῆναι ταῦτο-

χρόνως συνορτάζουσι τὰ κεφάλαια τῆς δόξης των. Τοσοῦτον ἐνδιαφέρεται ὁ Ζακύνθιος ὑπὲρ τοῦ ὁμογενοῦς καὶ τοιοῦτος ἐχορημάτισεν εἰς τὰς ἐθνικὰς ἐπιχειρήσεις. Ὁ αὐτὸς πατριωτισμὸς, οἱ αὐτοὶ ἐθνικοὶ ἀγῶνες περιελάβανον τὴν καρδίαν των. Ναι μὲν ὅτι τὰ ἔργα των καὶ μάλιστα τὰ ἀρχαῖα εἶναι ὀλίγα παραβαλλόμενα πρὸς ἄλλων μεγαλοπόλεων καὶ λαῶν πρωτευόντων τῆς Ἑλλάδος· ἀλλὰ κατὰ Ἐσνοφῶντα καὶ τὸ τῆς μικρᾶς μέγα τῆ δεινότητι ἀποφαίνεται.

Ἀλλὰ τὸ θρησκευτικὸν αἶθημα καὶ φρόνημα τῶν Ζακυνθίων ὅποιον δεικνύεται; Ὅλαι αἱ ἠθικαὶ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου, ἐλαττήριον ἔχουσαι τὴν θρησκείαν, διαμορφῶνται κατὰ τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς. Αἰσθητικὴ ἢ Πνευματικὴ, φιλήδονος ἢ σεμνοπρεπὴς ἡ θρησκεία, καὶ ὁ λάτρης θέλει ἐπακολουθήσει τὸ αὐτὸ πνεῦμα, καὶ τὴν ἰδίαν κλίσιν εἰς τὰς δημοσίας ἢ ἰδιαιτέρας πράξεις· ὁ Ζακύνθιος ἐπακολουθῶν τὸ θρησκευτικὸν φρόνημα τοῦ ὁμογενοῦς, διαχαρακτηρίζεται ὅμοιος τούτου εἰς ὅλα τὰ ἔργα καθήκοντα. Διὸ ὁ ἀρχιεὶς καὶ τὸν φιλήδονο καὶ ἀβρωποπαθῆ Δία λατρεύει, καὶ μὲ ἀγῶνας καὶ πανηγύρεις τιμᾷ τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸν Μουσιγέτην Ἀπόλλωνα δεικνύμενος δυσειδαίμων, ἐμπαθῆς, φιλήδωνος, ὅσον αὐτὸς ὁ Θεὸς του. Ὅτε δὲ ὁ ἀληθὴς λόγος ἐξηγεῖται εἰς τὸν ἐν Ἀρείῳ Πάγῳ ναὸν τοῦ ἀγνώστου θεοῦ ὑπὸ τοῦ μεγάλου ῥήτορος τῆς ἐκκλησίας, ὁ Ζακύνθιος δέχεται τὸν Εὐαγγελικὸν σπόρον, καὶ ἐκφέρει μέγα καρπὸν εἰς τὴν καρδίαν του, μαρτυρούμενον ὑπὸ τοῦ υπογράφαντος εἰς τὴν ἐν Νικαίαν σύνοδον τὸ ὀρθόδοξον φρόνημα ἐπισκόπου Λεοντίου, καὶ τῶν ἁγίων Θεοφίλου καὶ Διονυσίου. Συμπαθῆ δὲ καρδίαν ἐκ φύσεως ἔχων πρὸς τὸν πλησίον ἐξέπληρωσε τὴν θρησκευτικὴν ἐντολήν τῆς ἀγάπης, πρῶτος τῶν ὁμογενῶν μὲ φιλόπτωχα ἔργα καὶ καταστάματα. Καὶ ἔστω πρὸς δόξαν τῆς ἡμῶν πατρίδος, ὅτι τὰ πρῶτα ἐν Ἑλλάδι μετὰ τὴν ἐθνικὴν ἀποδούλωσιν φιλανθρωπικὰ καταστάματα ἐν αὐτῇ πρώτῃ ἐθεμελιώθησαν καὶ αὐτῆς μιμηταὶ ἔγειναν αἱ λοιπαὶ νῆσοι καὶ χῶραι Ἑλληνικαί.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΘΕΟΥΡΙΟΥ

Ἦδη δειξάντες ὅποιοι εἶναι εἰς τὰς κοινὰς ἐπιχειρήσεις καὶ τὴν θρησκείαν ὁ Ζακύνθιος μεταβαίνομεν εἰς τὴν νοητικὴν ἀνάπτυξιν διὰ τὴν ἴδωμεν εἴαν ᾖναι ἐλλειπέστερος τοῦ ὁμογενοῦς κατ' αὐτήν.

Ἡ νοητικὴ ἀνάπτυξις, Κύριοι ἐπιρεάζεται ἀπὸ τοῦ κλίματος καὶ τῆς Κυβερνήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνάγεται. Πάγη καταψυχούντα τὴν ἀτμοσφαῖραν, Βουνοὶ καὶ ὄρη οὐρανομήκη, καταπιέζοντα ὀλίγον τὴν αἱματώδη κυκλοφορίαν καταβαρύνουσι τὸν νοῦν, καὶ δεικνύουσι χονδρῶδη καὶ ἀργοκίνητον. Ἐδαφος διάφλεγον ὑπὸ καυστικῶν ἀκτίνων, ὀρίζων ἀνεφῆς καὶ ἀπνευστος ὑπὸ δροσερῶν ἀνέμων χαυνόνουσι τὸν νοῦν, καὶ καθιστᾷσι νοθρὸν καὶ ἀσθενῆ. Ἐξ ἐναντίας εὐκρατος καὶ καθαρὸς ἀήρ, ὀρίζων διαφεγγῆς ὑπὸ ζωπυροῦντος τὰ πάντα ἡλίου, καὶ διαυγαζόμενος τὴν νύκτα ὑπὸ σεληναίου καὶ ἀστρέοντος οὐρανοῦ, ἀναζωπυροῦσι τὸ πνεῦμα, ὀξύνουσι τὸν νοῦν, καὶ ἐπιτήθειον εἰς πᾶσαν ἐξάσκησιν παρέχουσι. Κυβέρνησις πάλιν διὰ δεσποτικῆς μάστιγος διέπυσα τὰ πάντα, καταδουλοῖ τὸ πνεῦμα, καὶ συστέλλει τὰς ἐπιχειρήσεις ἐλευθέρου ὅμως πολίτευμα, ἐμψυχούν πᾶσαν πρόδον διανοητικὴν, διὰ Πτολεμαίου ἢ Μεδίκου προστασίας, προσφέρει εἰς τὸν κόσμον νέα πάντοτε νοερά φῶτα διαυγάζοντα καὶ ἀπιλάμποντα εἰς τὰ σκότη τῆς ἀμαθείας. Ποτὲ δὲν θέλει περιμένομεν φίλοι ἐκ ζωόδου Λάπωνος, ἢ χαύνου Γουινέου ἀριστουργήμα Ἕλληνας Φειδείου, ἢ Ἰταλοῦ Κανώδου. Ὁ Ἕλληνας ὅμως λαχὼν καὶ κλίματος βοηθοῦ, καὶ κυβερνήσεως προσδευτικῆς, καὶ ἐλευθέρου καὶ δούλου καὶ ἀναγεγόμενος, ἀνέπτυξε πνεῦμα ἰσχυρὸν ὑπερβᾶν πάντα σχεδὸν τὰ ἔθνη εἰς πρόδους.

Ὁ Ζακύνθιος λοιπὸν ἔπρεπε τοιοῦτος νὰ ἀναδειχθῆ ἀκολουθῶν ὅλας τὰς μεταβολὰς τοῦ ἔθνους. Ποιητὴς ἐνθουσιώδης δεικνύεται διὰ τοῦ Φαύλου, καὶ πολιτικὸς συγγραφεὺς διὰ τοῦ Φαλίνου· καὶ φιλόσοφος διὰ τοῦ Γ. Πυθαγόρου· καὶ Ζωγράφος περιφανῆς Ἠλίδι διὰ τοῦ Νικοδήμου· καὶ φιλαρμονικώτατος μουσικὸς διὰ τοῦ Πυθα-

γόρου. Ὅτε δὲ ἐπέπεσεν ἡ δουλία εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν, καὶ ἐξήλειψαν τὰ φῶτα, ἐσβέσθησαν καὶ ἐν τῇ Ζακύνθῳ. Ἀλλ' ὡς εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα ἐκ διαλειμάτων ἠνάπτοντο ἐνίοτε τινὲς σπινθήρες, οὕτω καὶ ἐκ τῆς πατρίδος ἀνεφάνησαν, καὶ συνεφώτησαν μετὰ τῶν λοιπῶν λογίων τοῦ ἔθνους.

Ἡ ὀργῶσα φαντασία τοῦ Ζακυνθίου περιέρχεται ὅλην τὴν φύσιν, δρέπει ἀπὸ τοῦς λειμῶνας τῆς ὄλας τὰς καλλονὰς μετεωρίζεται καὶ εἰς αὐτὰς τὰς μακαρίους μονὰς πλαστουροῦσα καὶ ζωγραφίζουσα πᾶσαν εἰκόνα, ἐκφράζουσαν πλάσματα. Ὁ Λουκάνης καὶ ὁ Ζῆνος εὐδοκιμοῦσι μεταφράζοντες εἰς τὸ νεώτερον ἔπος τὰ παλαιὰ τοῦ Ὀμήρου. Ὁ Γεώργιος Βάλσαμος συγκαταριθμεῖται μετὰ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν ὑπὸ τοῦ Γραμματολόγου Γεράλδου. Ὁ Σουμάκης καὶ αὐτὸ τὸ πρωτότυπον τοῦ Γουαρίνου ὑπερβάλλει, στιχοιργῶν τὸν πιστὸν πομένα· ὁ Σαβόγιας ἢ Σουμερλῆς ἀμιλλᾷται τὸν συγγραφέα τοῦ Ἀπολλωνίου ἐν Τύρῳ διὰ τραγωιδιῶν. Μετὰ δὲ ὡς ὁ τῆτος κύκλος ἀπὸ φιλήδονα ἄσματα Ἀνακρέοντια ὁ ἀναγνώστης Ἀνδρέας Σιγούρος· ὁ δὲ Ἰ. Κανδούνης καὶ ὁ Λαζαρόπουλος μεταφέρουσιν εὐώδη κῆνη ἀπὸ τοῦς ξένους Παρνασοῦς εἰς τὸν νεώτερον τοῦ Ἕλληνος. Τινὲς δὲ Ἀρχιλόχια χλεύαι δὲν ἐξῆλθον ἐκ τῶν στομάτων τοῦ Κουτούζου, Αὐξέντου καὶ Δανιήλου, καὶ πόσον ἀρμονικώτερα καὶ κομψώτερα δὲν ἐφάνη ἢ Μελπομένη μετὰ τὰ ληρικὰ ἄσματα Κάλβου Τερτσέτου καὶ Σολωμοῦ τοῦ ὁποίου ὁ περὶ Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας διθύραμβος διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν ἐκάστου Ἕλληνος ἐνθουσιώδεις ἐμπνεύσεις, καὶ αὐτὸς ὁ Ὀρηνώδης Μάτεσης, καὶ ὁ ἀβροτικὸς Γρυπάρης δὲν ἠδύνουσι τὸ αἶσθημα καὶ ἀπαλύνουσι τὴν καρδίαν μετὰ τινὰ ληρικὰ ἄσματα, τὰ ὁποῖα ἐσχάτως ἐτύπωσαν;

Ὅχι δὲ κατώτεροι τῶν ἄλλων λογίων τοῦ ἔθνους ὁ Ζακύνθιος φαίνεται εἰς τὰ πεζογραφικὰ. Ὁ Ἐρμόδωρος Φωτεινός, Παχώμιος ὁ Ρουσάνος, καὶ οἱ Ἴατροὶ Λήταρχος, καὶ Δαμηλιάνος, ἀξιοῦνται ἐπαίνων παρὰ τῶν ἀλλογε-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

νών γραμματολόγων. Ὁ Κατήφορος ἐγκαταλείπεται ὑπὸ τοῦ Κοῦμα ἐν τῇ χορείᾳ τῶν φιλοσόφων· προστατεύει τὰ ὀρθόδοξα ἔθιμα, ὁ παλαιὸς Ἀντώνιος Κομοῦτος. Διαπρέπει ἐν τῷ Κουτνιαίῳ σχολείῳ ὡς Καθηγητῆς καὶ συγγραφεὺς ὁ Λήτινος· λόγιοι καὶ πολυμαθεῖς φαίνονται διὰ τῶν ὑπομνημάτων αὐτῶν Γεώργιος ὁ Βερκίσιος καὶ ὁ Πατριαρχεὺς ἐν ἀλεξάνδρείᾳ Κούρσολας. Μετὰ τῶν Μηναίων καὶ Θεοτόκων συγκατατάσσεται ὁ ἱεροκήρυξ Κορνήλιος. Παιρτῶ δὲ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἄλλων, οἵτινες ἐλάτρευαν τὴν παιδείαν καὶ διὰ συγγραμμάτων ἐλάμπρυναν τὴν νῆσον· κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἐκατονταετηρίδας, οἷος ὁ ῥητορικώτατος ὁ Σκουφός, ὁ ἱστοριογράφος Σέρας, ὁ θεολογικώτατος Κουδονῆς, οἱ ἀπρονομήσαντες Κανιόλης, καὶ Ἀγησίλαος Συγοῦρος· ὁ πολιτισιογράφος Σύλας ὁ λεξικογράφος Βενδότης, καὶ ἐκδότης, ὁ ἱερεὺς Ἀγαπητὸς ὁ ἐπαινούμενος ὑπὸ τοῦ περιηγητοῦ Σπῶν· οἱ ὑμνογράφος Γαβριλόπουλος καὶ Σὺπανδρος, ὁ ἀρχαιολογῆσας Ἀβραμιώτης, ὁ ἰατροφιλόσοφος Στυλιανὸς Σπαθῆς, καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Βυλαρᾶ ἐν εὐθυμίᾳ ἀναφερόμενος ἱατρὸς Ταλιαπιέτρας, τοῦ ὁποῦο ἄρθρα βιωφελῆ ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν φιλόλογον Ἀθηνῶν· καὶ αὐτὸς ὁ κλεινὸς Εὐγένειος ἡ δόξα τῆς Ἑλλάδος, ἐδῶ ἔχει τὰς γενεθλιακὰς ρίζας. Ἄλλοι δὲ ἄνδρες προστούτοις εἰς τοῦτο τὸ ἔδαφος ἐγεννήθησαν, οἷος Φώσκολος Λεονδαράκης, καὶ οἱ σύγχρονοι μας Λούντζης καὶ Βολουτέρης, οἵτινες ἐν καὶ εἰς ξένην γλῶσσαν συνέγραψαν, δεικνύουσι ὅμως τὸ ἐξοχὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ νοῦς καὶ ἐπαινοῦνται ὑπὸ πολλῶν λογίων.

Ἡ δὲ καλλιτεχνία γέννημα προγονικὸν παρημελήθη ἄρα ὑπὸ τοῦ Ζακυνθίου; Ἡ φυσικὴ αὐτοῦ φιλοκαλλία, καὶ εὐφυΐα πρὸς τὰς ὠραίας τέχνας, καὶ τὸ μιμητικὸν καὶ πλαστοργικὸν τῶν καλλων τῆς φύσεως ὑπερέχουσι πάντα ὁμογενῆ, μέχρι τοῦδε ἐνασχοληθέντα εἰς τὰ ὠραία τεχνήματα. Τινὲς εἰκόνες ζωγραφικαὶ Ἑλληνικῆς χειρὸς ἐκτὸς τοῦ Ἀλιένσου, μιμηθεῖσαι ὑψηλὰ Ραφαήλων καὶ Τιτσιάνων μετὰ τὴν ἐθνικὴν ὑποδούλωσιν, δύνανται νὰ

ἀντιπαραταχθῶσι μὲ τὰ φαινόμενα ἀριστουργήματα τοῦ Εὐστρατείου Δοξάρα, Κουτούζη καὶ Πλακωτοῦ; Ἡ φυσιογνωμία τῆς ἠθικῆς ἐκφράσεως, δὲν ἐξέπληξε εἰδήμονας τῆς τέχνης Εὐρωπαϊούς, περιηγηθέντας τὴν νῆσον εἰς τὰς ζωγραφηθείσας κεφαλὰς ὑπὸ Κανδούνου; καὶ αὐτὴ ἡ ἀγιογραφία τοῦ Βυζαντινοῦ ὕφους, δὲν ἐπεξεργάσθη θαυμασίως ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ Γρυπάρου; Ἡ δὲ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν Ζακυνθίων ἐπιτηδεύτης ἐμφανίζεται εἰς τὰ ἐν τῇ πατρίδι καὶ ἀλλαχόθεν τῆς Ἑλλάδος διεγείρομενα οἰκοδομήματα, καὶ τῷ ὄντι ἐὰν ὁ Καλλιτέχνης Ἰταλὸς παιδιόθεν ἐκπαιδευόμενος εἰς τὰ ὠραιοτεχνικὰ σχολεῖα, καὶ ἀπομιμούμενος πλῆθος πρότυπα Ἑλληνικῶν ἀριστουργημάτων θαυμάζεται· πόσον μᾶλλον ἄξιος θαυμασμοῦ εἰς ἔργα Ἀπελλοῦ Φειδίου καὶ Ἰκτινίου ἤθελε καταντῆσαι ὁ τεχνεὺς τοιαῦτα Ζακύνθιος, ὅστις ποτὲ δὲν εἶδε καλλιτεχνικὸν σχολεῖον· αὐτὰ δὲ τὰ προγονικὰ καλλιτεχνήματα στολίζουσι τὰ μουσεῖα τῶν ἀλλογενῶν, διεσθύνοντα τοὺς Κανώβας καὶ Θειομβάιδας. Ἐκ τούτου ἡ εὐφυΐα τοῦ Ζακυνθίου δὲν εἶναι κατωτέρα τῶν ὁμογενῶν καὶ ὁ νοῦς αὐτοῦ ἐνασχοληθεὶς εἰς ὅσα κατέγεινε ὁ Ἕλληνας, ἀνέδειξε ἐφάμιλλα ἔργα.

Καὶ κοινῶς λειπὸν μετὰ τῶν ὁμογενῶν συνήγωνίσθη καὶ συνέπαθεν ὁ Ζακύνθιος, καὶ τὸ αὐτὸ θρησκευμα ἐπρέσβευσε, εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ ὁμοδόξου ἐνεδύθη, καὶ τὴν αὐτὴν εὐφυΐαν, καὶ νοῦν Ἑλληνικὸν ἀνέπτυσσε καὶ ὄχι κατώτερα αὐτοῦ δεινότης εἰς ἔλους τοὺς χρόνους εἰς ὅλας τὰς καταστάσεις καὶ πολιτικὰς μεταβολὰς τοῦ ἔθνους. Ὅθεν ἔλος ὁ ἐθνικὸς χαρακτῆρ ἀνεπτύχθη ἐφάνη καὶ διέμεινε στερατὸς ἐπὶ τοῦ Ζακυνθίου, καὶ αὐτὴ ἡ ἐθνικὴ γλῶσσα, ἐὰν καὶ ὑπὸ τῶν διαφορῶν κυβερνήσεων ἐλυμάνθη καὶ κατεδιώχθη νῦν ἐπιμελεῖται ὑπὸ τῆς νεολαίας μας, καὶ καλλιεργείται διὰ τῆς δημοσιογραφίας· ὁ δὲ νέος Ζακύνθιος δι' αὐτῆς μορφούμενος, γέυεται τὰς προγονικὰς ιδέας, καὶ φρόνημα εἰς τὰ σχολεῖα τῆς πατρίδος, εἰς τὸ γυμνάσιον καὶ Πανεπιστήμιον τῶν κλεινῶν Ἀθηνῶν, καὶ Ἕλληνας τῆ ψυχῆ καὶ τῆ καρδίας ἐμ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ**

φαίνεται. Τίς λοιπόν ὁ ἔλεγχος τῶν ψευδογράφων περιηγητῶν !! Ἡ ἱστορία τὸ παριστάνει, τὸ ἔργον μαρτυρεῖ καὶ ἀπολογίαί περί τούτου δέν ἀπαιτοῦνται.

Μέ τοιαύτας λοιπόν διαλάμψεις προγονικῆς δόξης, φίλτατά μου τέκνα καὶ μαθηταί, θέλει διαυγάσῃτε σήμερον εἰς τὰς ἐξιχνιάσεις, καὶ παρατηρήσεις τῶν παρόντων διδασκάλων· οἵτινες ἐνιαυσίως ἐκτιμῶσι τὴν Ἑλληνικήν σας ἀγχίνοιαν. Μιμούμενοι δὲ τοὺς προτέρους ἡμῶν συμμαθητὰς οἵτινες δρέψαντες ἐκ τοῦ σχολείου τούτου ἰκανὴν προπαίδειαν, νῦν στέφονται μετὰ τὴν ἀμάραντον δάφνην τῶν ἐπιστημῶν, εἰς τὰ πανεπιστήμια τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Εὐρώπης, ἐπιδείχθητε εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν γονέων καὶ συμπολιτῶν σας· θαρραλαίως λοιπὸν ἐμβᾶτε εἰς τὸ στάδιον, καὶ ὑπέστητε τὸν ἀγῶνα. Εὐτυχεῖς ἐὰν ἐξέλθητε νικηταί, καὶ στεφανωθῆτε μετὰ τὰς ἐπιδιοκίμασίας τῶν ὀλυμπιαδικῶν σας, καὶ τοὺς ἐπαίνους τῶν θεατῶν σας.

Χαίρετε.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ